

ODNJIH

ren na sredini igrališta) 243 cm iznad tla (za muškarce), 224 cm (za žene), odn. 220 i 210 cm (za pionire i pionirke). Sa svake strane, 3 m od srednje linije, su dvije paralelne linije, koje omeđuju zonu napada, a iza njih su zone obrane. Prostor za serviranje je iza zadnjeg ugla svakog polja s desne strane, označen sa dvije paralelne linije duž, po 15 cm i udaljene od osnovne linije do 20 cm. Njihov međusobni razmak je 3 m. Na jednoj strani igrališta je povišena sudačka platforma (stolica) za gl. suca; na suprotnoj strani je mjesto za pomoćnog suca, zatim stol i stolica za zapisničara i po dvije klupe za rezervne igrače i trenere. Svaka ekipa može imati i po 1—6 rezervnih igrača koji sjede za vrijeme igre na klupi ili se mogu zagrijavati izvan igrališta. Za trajanja 1 seta dopušteno je 6 izmjena igrača. Igrač koji za početak igre može u toku 1 seta biti zamenjen bilo kojim rezervnim igračem, a na povratku u igru mora zauzeti mjesto koje je imao u toku toga seta. U svakom setu, ekipa ima pravo na 2 odmora. Utakmicu vodi gl. sudac uz pomoćnog suca, dva linijska suca i zapisničara. Gl. i pomoćni sudac donose odluke zviždalom, a objašnjenja daju međ. sudačkim znakovima (rukama). Strane igrališta i početni servis određuju se ždribejom, a ekipe izmjenjuju polja i početni servis nakon svakog seta; prije 5. seta ponovno se ždribeja za početni servis i stranu igrališta, a ekipe mijenjaju polja nakon osmog poena. Na početku svakog seta trener prijavljuje kod zapisničara sastav i pozicije igrača na igralištu. Servis izvodi desni igrač stražnje linije. U trenutku serviranja igrač obiju ekipa moraju biti na svojim mjestima prema prijavljenoj poziciji. Nijedan igrač stražnje linije ne smije biti u tom trenutku ispred igrača prednje linije. Servis je pravilan ako lopta pri letu u smjeru protivničkog polja i između dviju antena ne dodirne mrežu. Poslije servisa igrač smije zauzeti bilo koje mjesto na polju. Isti igrač servira sve dotle dok on ili njegova ekipa ne učine grešku. Poslije toga, servis izvodi protivnička ekipa, s tim da prije izvođenja početnog udarca igrač mora da se pomaknu za jedno mjesto u smjeru kazaljke na satu. Ako pogriješi ekipa koja prima servis, poen dobiva ekipa koja je servirala; ako pogriješi ekipa koja je servirala, ona ne gubi poen, već samo servis. Dopušteno je: najviše 3 puta naizmjenično odbijati loptu prije nego što je usmjerena u protivničko polje; blokirati (dodirnuti) loptu iznad mreže i na protivničkom polju nakon napada protivnika; poslije takvog blokiranja, lopta se na istom polju smije odbiti još tri puta.

Lopta (u toku igre) smije doći mrežu unutar bočnih traka, međutim, zabranjeno je: zadržavati loptu u ruci (nošena, gurana, vučena lopta), odbiti je dva puta uzastopce od strane istog igrača, osim poslije blokiranja; odbiti dvostrukim udarcem, doći mrežu tijelom, preći srednju liniju igrališta, prebaciti loptu koja je iznad gornjeg ruba mreže igraču stražnje linije ako se nalazi u zoni napada; sudjelovanje u bloku igraču stražnje linije. O. je na programu OI za muške i ženske ekipe od 1964. PS za muške ekipe igra se svake četvrte god. od 1949 a za ženske ekipe od 1952; PE za muške ekipe igra se svake četvrte god. od 1948 a za ženske ekipe od 1949; Kup prvaka Evrope za muške ekipe igra se od 1960 a za ženske ekipe od 1961. Brigu o razvoju o. u svijetu vodi FIVB, a u nas Odbojkaški savez Jugoslavije.

odbojkaška košarica, odbojka: element tehnike odbijanja lopte objema rukama, i to unutrašnjom stranom vrhova polukružno savinutih prstiju koji čine udubljenje.

odbojkaške rašlje, naprava za obučavanje i usavršavanje elemenata tehnike odbijanja lopte i smećaranja; na postolju montiran stup u obliku luka koji nadvisuje mrežu. Stup na gornjem dijelu ima oblik rašlje između kojih je razapeto užje. Na sredini užeta je učvršćena lopta. Konstruktor naprave je A. Strahonja.

Odbojkaški savez Jugoslavije, udruženje republičkih i pokrajinskih odbojkaških saveza, osn. 1949 sa sjedištem u Beogradu; udružen je u SFKJ, JOK i član je FIVB; organizira PJ i Kup Jugoslavije, brine o međ. vezama te o pripremama i nastupima pojedinih sastava reprezentacije Jugoslavije.

odbori za odmor i rekreaciju, imenovane komisije ili pomoćni organi koji djeluju u okviru sindikata, organizacija udruženog rada i društveno-političkih zajednica (općina, gradova, pokrajina i republika); prate problematiku aktivnog odmora radnih ljudi i članova njihovih porodica; predlažu mjere za stvaranje materijalnih, kadrovskih i ostalih uvjeta za aktivno bavljenje sp. rekreacijom.

odbori za radničke sportske igre, izborna ili imenovana tijela — organi za pokretanje i provođenje rekreativnih natjecanja radnika; osnivaju se od 1946, tj. od prvih radničkih sp. igara metalaca, organiziranih u Zagrebu. Od 1954 djeluje i prvi Republički odbor za radničke sportske igre, koji je osnovan pri Savezu sportova Hrvatske; 1956 mijenja naziv u Republički odbor za radničku sportsku djelatnost. Od 1963 ti odbori se sjedinjuju sa Savezom za sportsku rekreaciju i tjelesni odgoj Partizan, koji preuzima provođenje takvih igara i drugih oblika sp. rekreacije radnih ljudi i građana.

odbori za radničko-sportsku djelatnost, društvene organizacije koje od 1956 djeluju umjesto ranijih odbora za radničke sp. igre; bave se organizacijom radničkih sp. igara i sp.-rekreativnim aktivnostima. Tu su uključeni: tjele. vježbanje u procesu proizvodnje te organizacija aktivnog odmora građana u toku prazničkih dana te nedjeljnih i godišnjih odmora. Oni su djelovali pri sindikalnim vijećima, savezima sportova ili savezima za f.k. općina, gradova, republika i pokrajina. Od 1963 njihove zadatke preuzimaju organizacije Saveza za sportsku rekreaciju i tjelesni odgoj Partizan.

ODEPA (španj. Organizaci3n Deportiva Panamericana), Panamerička sportska organizacija, osn. 1951; najviši rukovodeći sp. savez za Srednju i Južnu Ameriku.

odgib, vježbe oblikovanja: prijelaz iz jednog poćućanja ili ispada strance u poćućanj ili

ispad strance na drugu stranu; pri tome se zgrićena noga opruža, a opružena grić.

odlaganje lopte, rukomet: obaveza igrača u napadu da pri sudačkoj odluci protiv njegove ekipe odloži loptu na tlo; neostavljajanje lopte na tlo kažnjava se vremeniskim iskljućenjem bez prethodne opomene.

odluke sudaca, sp. igre: prema sudačkom zapažanju dosuđeni prekršaji, prekidi igre i dr.; o.s. su neopozive; protiv o.s. koje su u suprotnosti s pravilima igre može se prigovoriti. Za vrijeme utakmice pravo prigovora protiv sudačkih odluka imaju samo kapetani obiju ekipa.

odmor, pravilima određeno vrijeme predaha između dijelova jedne utakmice, igre ili borbe.

odnoženje, vježbe oblikovanja: način noženja; gibanje ili položaj kada se desna ili lijeva noga odmakne u stranu. Kada odmaknuta noga sa trupom čini pravi kut, to je o. vodoravno.

odnjih, sp. gimnastika: prijelaz zanjihom i opruženim tijelom iz viših potpora u niže potpore ili u vis i iz viših visova u niže.

odraz, u skokovima (skok udalj, skijaški skokovi, preskoki sprave i sl.) trenutak otiskivanja skakača od zaletišta i prijelaza u fazu leta.

odrazna daska, atletika: odrazište ukopano do razine tla, duž. 1,21—1,23 m, šir. 198—202 mm i debljine 100 mm, s kojeg se atletičar odražava pri skoku udalj ili troskoku. Iza o.d., u smjeru jame za doskok, nalazi se metalna »polica«, duž. 1,22 m i šir. 100 mm, čiji je gornji dio 38 mm niži od površine o.d. U tu metalnuolicu postavlja se daska debljine 25 mm i sloj mekane plastične ili neke druge slične materije u debljini oko 13 mm, sve u istoj razini s o.d. Taj završni (plastični) sloj služi za utvrđivanje pristupa.

odrazna noga, atletika: noga s koje se skakač otiskuje pri skoku; pravila za atletičke skokove dozvoljavaju odraz desnom ili lijevom nogom; u skoku motkom o.n. je suprotna ruka kojom atletičar drži motku bliže gornjem kraju.

Određ, Kolesarski klub, osn. 1950 u Ljubljani; osvojio ekipno PJ 1952 u cestovnoj vožnji u sastavu M. Grajzer, V. Perne i S. Polak.

određena brzina, konjički sport: tempo, stupanj brzine kojim natjecatelj treba prijeći parkur, stazu na terenskom jahanju ili na daljinskoj vožnji; označuje se m/min ili km/h. U preskakanju prepona o.b. je 300—400 m/min; u individualnom stiplu 500—600 m/min; krosu 400—500 m/min; daljinskoj vožnji, ovrsno o stazi, 7—16 km/h. Na osnovi o.b. obraćunava se određeno vrijeme.

određeno vrijeme, konjički sport: najduže dopušteno vrijeme natjecatelja za prijelaz parkura ili staze na natjecanjima u preskakanju prepona, terenskom jahanju i daljinskoj vožnji, ili za izvršenje zadatka na ispitu dresure. Prekoraćenje o.v. kažnjava se u svim disciplinama, raniji dolazak se bonificira u stiplu i krosu, a u terenskom jahanju (po putovima) i u preskakanju prepona ne uzima se u obzir. U daljinskoj vožnji raniji dolazak se kažnjava ako prijeđe minimalno vrijeme koje je nešto manje od o.v.

odriv, sp. gimnastika: početak gibanja za izvođenje nekog elementa na spravi udarom o spravu, bilo kojim dijelom tijela; s o. se daje početni impuls gibanju.

odrućenje, vježbe oblikovanja: gibanje pruženim, pogrićenim ili zgrićenim rukama u svim ravninama. Pruženim rukama može se: